

YENİ OTOMATİK KATILIMLI BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ (6740 SAYILI KANUN)

Kamber KAYA

Yasal Dayanak

- 6740 Sayılı Kanun (25.08.2016 Tarihli Resmi Gazete)
- Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- Ek Madde 2 ile
- Çalışanların otomatik olarak bir emeklilik planına dâhil edilmesi
- Bireysel Emeklilik Sistemi, Sektör Duyurusu (2016/30) Hazine Müsteşarlığı, (15.12.2016)
- BES Yönetmeliğinde değişiklik 17.12.2016 RG
- Hazine Müsteşarlığı Genelgesi 2016 / 39
- Yönetmelik 02.01.2017
- Yürürlük Tarihi 01.01.2017

Otomatik BES Nedir ?

- 6740 Sayılı Kanunun Ek Madde 2 ile yasalaşan ve 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe giren yasa,
- Çalışanların işverenleri aracılığıyla **otomatik** olarak bir **emeklilik planına dahil** edilmesi ve ilgili kişilere istediklerinde **plandan çıkma** imkanı verilmesi esasına dayanmaktadır.

Kapsam

- **T.C. vatandaşı** veya 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28 inci maddesi kapsamında olanlar,
- **Kırk beş yaşını** doldurmamış olanlar,
- **5510** sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun **4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c)** bentlerine göre çalışmaya başlayanlar,
- Bakanlar Kurulu, emeklilik planına dâhil edilecek **işyerleri** ile **çalışanları** ve bu kapsamdaki **uygulama esaslarını** belirlemeye yetkilidir.

Kademeli Geçiş (Özel sektör)

Çalışan sayısının belirlenmesinde, birden fazla işyeri olan işverenler için bütün işyerlerindeki çalışanların toplamı göz önünde bulundurulur.

Çalışan Sayısı	Sisteme Giriş Tarihi
1000 ve üzerinde olanlar	<u>1/1/2017</u>
250 ve 1000 arasında olanlar	1/4/2017
100 ve 250 arasında olanlar	1/7/2017
50 ve 100 arasında olanlar	<u>1/1/2018</u>
10 ve 50 arasında olanlar	<u>1/7/2018</u>
5 ve 10 arasında olanlar	<u>1/1/2019</u>

Kamu kuruluşlarının sisteme girişi

- 1) 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre, **5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinde 1/4/2017 tarihi itibarıyla mevcut çalışanlar 1/4/2017 tarihinden itibaren ilgili emeklilik planına dahil edilir.**
- 2) 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre, **diğer kamu idarelerinde 1/1/2018 tarihi itibarıyla mevcut çalışanlar 1/1/2018 tarihinden itibaren ilgili emeklilik planına dahil edilir.**

Oran

- SGK Prime esas kazancının **yüzde üçü,**
- **Virgülden sonraki kuruşlar dikkate alınmaz,**
- Bu oranı **iki katına kadar artırmaya, yüzde bire kadar azaltmaya** veya katkı payına **maktu limit getirmeye** Bakanlar Kurulu yetkilidir.
- Çalışan, otomatik katılıma ilişkin emeklilik sözleşmesinde belirlenen tutardan **daha yüksek bir tutarda kesinti** yapılmasını işverenden **talep edebilir,**
- İsterse **tekrar normal seviyesine düşürebilir,**

İşveren Sorumlulukları 1

- Emeklilik şirketinin **seçimi**,
- İşveren otomatik katılım için emeklilik planı düzenleme konusunda Müsteşarlıkça uygun görülen şirketlerden birinin sunacağı **emeklilik planına** dâhil edebilir,
- **Fonların Seçimi**
- İşveren, sisteme giriş esnasında çalışandan faizli/faizsiz **fon tercihini** alır, **tercihte bulunmayan** çalışanları için tercihi yapar.

İşveren Sorumlulukları 2

- Katkı Payının **ödenmesi**
- Bu tutar, en geç çalışanın **ücretinin ödeme gününü takip eden iş günü**, işveren tarafından şirkete aktarılır.
- İşveren katkı payını emeklilik şirketine **zamanında şirkete aktarmaz veya geç aktarırsa** çalışanın birikiminde oluşan **parasal kaybindan sorumludur**.
- İşverenin sistem kapsamındaki **yükümlülüklerine uymaması** halinde, **her bir ihlal için** Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca **yüz TL** idari para cezası uygulanır.

Fonlar

- **A. Başlangıç Fonu**

- iki aylık cayma süresi boyunca çalışanların birikimleri tercihe göre “**faiz içeren**” veya “**faiz içermeyen**” başlangıç fonunda yatırıma yönlendirilir.
- Cayma süresini **dolduran** ve herhangi **bir fon tercihinde bulunmayan** çalışanların birikimleri, **takip eden on ay boyunca** ilgili başlangıç fonunda yatırıma yönlendirilmeye devam eder.

- **B. Standart Fon**

- **Bir yılını dolduran** ve herhangi **bir fon tercihinde bulunmayan** çalışanların birikimleri başlangıçtaki “faiz içeren” ve “faiz içermeyen” fon tercihlerine göre standart fonda yatırıma yönlendirilir.

Standart fon içeriği

- **1- Asgari yüzde ellisi;** Müsteşarlıkça ihraç edilen TL cinsinden borçlanma araçlarında, gelir ortaklığı senetlerinde veya kira sertifikalarında yatırıma yönlendirilir.
- **2- Asgari yüzde onu;**
 - Girişim sermayesi yatırım fonu katılma paylarında,
 - Gayrimenkul yatırım fonu katılma paylarında,
 - Türkiye Varlık Fonu'nda ve/veya altyapı projelerine yatırım amacıyla kurulmuş şirketlerin ihraç ettiği sermaye piyasası araçlarında,
- Müsteşarlıkça uygun görülen diğer sermaye piyasası araçlarında,
- yatırıma yönlendirilir.
- **3- Azami yüzde otuzu; ters repoda**
- **4- Azami yüzde kırkı;** TL cinsinden mevduatta ve katılma hesabında yatırıma yönlendirilir

Cayma – Ara verme Hakkı

- Çalışan, emeklilik planına dâhil olduğunun kendisine bildirildiği tarihi müteakip **iki ay içinde sözleşmeden cayabilir.**
- Cayma hâlinde, ödenen katkı payları, varsa hesabında bulunan yatırım gelirleri ile birlikte **on iş günü içinde çalışana iade edilir.**
- Şirket, **cayma süresince** ödenen katkı paylarının **değer kaybetmemesini** sağlayacak şekilde fon yönetiminden sorumludur.
- Cayma hakkını kullanmayan çalışan Müsteşarlıkça belirlenen hâllerde katkı payı ödemesine **ara verilmesini** talep edebilir. (En fazla 3 ay)

İşverenin Değişmesi

- Çalışanın işyerinin değişmesi hâlinde, **yeni işyerinde** bu kapsamda bir **emeklilik planı var ise** çalışanın birikimi ve sistemde kazandığı emekliliğe esas süresi **yeni işyerindeki emeklilik sözleşmesine aktarılır.**
- Yeni işyerinde emeklilik planının **bulunmaması hâlinde** çalışan, **talep ederse** önceki işyerinde düzenlenmiş **sözleşme kapsamında katkı payı ödemeye devam edebilir,**
- **Talep etmezse** bu madde kapsamındaki **emeklilik sözleşmesi sonlandırılır.**
- Çalışan **bu yöndeki talebini,** işyeri değişikliğini **izleyen ayın sonuna kadar şirkete bildirmek** zorundadır.

Birden Fazla Sözleşme olması

- Birden fazla emeklilik sözleşmesi bulunan katılımcı, **emeklilik hakkını elde ettiği tarih itibarıyla yürürlükte bulunan sözleşmelerinin bulunduğu şirketlerden birine talepte bulunarak** ve diğer sözleşmelerine ilişkin hesaplarını talepte bulunduğu şirketteki sözleşmesine ilişkin hesapları ile **birleştirmek** suretiyle emeklilik hakkını kullanır.

Devlet Katkısı

- Çalışanlara % 25 Devlet katkısı
- 2 aylık cayma süresinin sonunda **sistemde kalmayı tercih etmeleri** halinde 1000 TL ilave devlet katkısı, (sisteme girişte bir defaya mahsus olmak üzere)
- **Emeklilik hakkının kullanılması halinde**, bireysel emeklilik hesabında bulunan **birikimini en az on yıl süreli bir yıllık gelir sigortası sözleşmesi kapsamında almayı tercih eden** çalışana, **birikiminin %5'i karşılığı ek devlet katkısı**
- **Bakanlar Kurulu**, bu tutarı **yarısına kadar artırmaya veya yarısına kadar azaltmaya** yetkilidir.

Devlet katkılarına hak ediş süresi

- Devlet katkısını hak kazanabilmek için **cayma hakkının kullanılmamış** olması ve **%25'lik devlet katkısının hak kazanılması** koşullarının sağlanmış olması gerekmektedir. Sisteme girenlere **1.000 TL** otomatik olarak aktarılmayacak, bazı sürelerle bağlı olarak aktarılır. Buna göre;
- **a) Üç yıla kadar sistemde kalanlar herhangi bir devlet katkısı haketmeyecek,**
- **b) En az üç ila altı yıl sistemde kalanlar Devlet katkısı hesabındaki tutarın %15'ini,**

Devlet katkılarına hak ediş süresi

- **c) En az altı ila on yıl** sistemde kalanlar Devlet katkısı hesabındaki tutarın **%35'ini**,
- **d) En az on yıl** sistemde kalan fakat emeklilik yaşı gelmemiş olanlar Devlet katkısı hesabındaki tutarın **%60'ini**,
- **e) En az sistemde on yıl** kalıp emeklilik yaşı da gelenler de **%100'ini**,
- hak kazanacaktır.

Emeklilik Hakkı

- **Sistemde en az 10 yıl bulunan ve 56 yaşını tamamlayan çalışanlar emeklilik hakkı kazanır. [?]**
- Emeklilik hakkını kullanarak sistemden ayrılan çalışanlar, aşağıdaki teşviklerden **tamamen faydalanır**;
- 1. Düzenli olarak hesabına ödenen **%25 oranındaki devlet katkısı**
- 2. **1.000 TL tutarındaki sisteme giriş esnasında verilen devlet katkısı**

Emeklilik Hakkı

- Çalışan birikimini 3 yöntemle alabilir:
- **1. Toplu Para**
- **2. Programlanmış Geri Ödeme:** Kendi belirleyeceği tutarda emekli maaşı şeklinde alır ve parasının tamamı sonlanıncaya kadar devam eder.
- **3. Yıllık Gelir Sigortası:** Ömür boyu emekli maaşı şeklinde alır.
- Bu tercihi kullanan çalışanın **ek olarak** verilen **birikiminin %5 kadar** daha devlet katkısı teşvikinden faydalanabilir.

Çalışanın Sisteme Girişi ve Genel İş Akışı - Özet

İşveren

- (1) Emeklilik şirketi ile sözleşme
- (2) Fon tercihi alınması ve tercihte bulunmayanlar için işverenin tercihi
- (3) Çalışan bilgileri ve fon tercihinin iletilmesi
- (4) Katkı Payının iletilmesi
- (5-a) Katkı Payının hesaba intikali ve yürürlüğün başlangıcı
- (5-b) Yürürlük tarihi itibarıyla çalışana bildirim
- (6) Bildirimden sonra 2 ay içinde cayma hakkı
- (7) Fon değişikliği her zaman mümkündür
- (8) 1.000 TL Ek Devlet Katkısı + %25 Devlet Katkısı (Hazine Müsteşarlığı)

- Teşekkürler...